

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Päätös valvonta-asiassa koskien potilaiden pääsyä jatkohoitoon Varsinais-Suomen hyvinvointialueen Tyks Akuutista

Asia

Lounais-Suomen aluehallintovirasto on 28.5.2025 ottanut vireille valvonta-asian LSAVI/9195/2025 koskien Varsinais-Suomen hyvinvointialueen Tyks Akuutin potilaiden pääsyä jatkohoitoon tilanteessa, jossa potilaalla ei ole enää päivystyksellistä tutkimustarvetta ja potilas odottaa siirtoa sairaalahoitoon.

Aiemmat valvontatoimet

Lounais-Suomen aluehallintovirastossa on ollut käsiteltävänä terveydenhuollon valvonta-asia LSAVI/18704/2023 koskien potilaiden pääsyä jatkohoitoon Varsinais-Suomen hyvinvointialueella (Varha). Aluehallintovirasto on em. valvonta-asiassa 12.3.2025 antamassaan päätöksessä katsonut, että Varhan toiminta on epäasianmukaista siltä osin, kuin potilaat edelleen joutuvat odottamaan vuodeosastopaikkaa useita vuorokausia Tyks Akuutissa, jota ei ole suunniteltu vuodeosastotoimintaan. Aluehallintovirasto on ratkaisussaan viitannut sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, järjestämislaki) 8 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Aluehallintovirasto on todennut, että hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää potilaan lääketieteellisen tarpeen mukainen hoitopaikka oikea-aikaisesti Tyks Akuuttiin hakeutuville ja jatkohoitopaikkaa tarvitseville potilaille. Aluehallintovirasto on pitänyt Varhan pitkittynyttä pulaa jatkohoitopaikoista Tyks Akuutin potilaille erittäin huolestuttavana ja katsonut sen olevan vakava riski potilasturvallisuudelle.

Aluehallintovirasto on valvonta-asiassa LSAVI/18704/2023 antamassaan päätöksessä 12.3.2025 antanut Varhalle huomautuksen vastaisen varalle siitä, että päivystyshoidon tarpeen päätyttyä Tyks Akuutissa jatkohoittoa odottaville potilaille tulee olla saatavilla potilaiden palvelutarpeen mukaisia terveydenhuollon jatkohoitopalveluja järjestämislain 8 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla. Lisäksi aluehallintovirasto on pitänyt jatkuvaa potilaiden ylipaikoilla hoitamista vuodeosastoilla merkittävänä riskinä potilasturvallisuudelle ja potilaan hyvän hoidon toteutumiselle. Aluehallintovirasto on ratkaisussaan todennut, että ylipaikoilla hoitaminen ei kuulu laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Aluehallintovirasto on ratkaisussaan kiinnittänyt Varhan huomiota siihen, että käytännöstä, jossa potilaita hoidetaan vuodeosastoilla jatkuvasti ylipaikoilla,

tulee luopua. Varhan on tullut toimittaa aluehallintovirastolle 30.4.2025 mennessä selvitys Tyks Akuutin potilaiden jatkohoitopalveluiden saatavuuden ja vuodeosastojen ylipaikoilla hoitamisen tilanteesta ja tehdyistä toimenpiteistä. Pyydetyn selvityksen antamiselle on annettu lisääaikaa 14.5.2025 asti.

Aluehallintovirastolle 14.5.2025 valvonta-asiassa LSAVI/18704/2023 saapuneen selvityksen mukaan Turun päivystyksessä jatkohoitopaikkaa odottavien määrä on kasvanut heinäkuusta 2024. Jatkohoitopaikkaa odottavien määrä on ollut maaliskuussa 2025 noin 20. Vastaava potilasmäärä on ollut n. 10–13 heinä-syyskuussa 2024. Selvityksessä esitetään Tyks Akuutin ja Salon sairaalan päivystyskäyntien kestoja vuosilta 2018–2025 tammi-maaliskuun ajalta. Selvityksen mukaan on nähtävissä, että päivystyskäyntien kestot ovat pidentyneet. Kasvua on tapahtunut yli 12 tuntia palvelua odottavien keskuudessa. Kasvu on ollut suhteellisesti korkeaa yli vuorokauden päivystyksessä odottavien keskuudessa. Selvityksen mukaan kestävä keskimääräinen odotusaika voidaan määritellä alle 12 tuntiin ja kriittinen aika korkeintaan 24 tuntia. Yli 24 tunnin odotusaika ei selvityksen mukaan ole palvelun laadun ja potilasturvallisuuden näkökulmasta suotavaa. Selvityksen mukaan Tyks Akuutille oli suunniteltu tulostittariksi osuutta potilaista, jotka viipyvät Tyks Akuutissa yli 12 tuntia (erikseen kaikki ja yli 75-vuotiaat), mutta tarkoituksenmukaisena oli kuitenkin pidetty, että seurataan läpimenoajan keskiarvoa ja mediaania. Ehdotettua mittaria (Akuutissa yli 12 h viipyvät) seurataan kuitenkin erillisenä, vaikka se ei ole tulostittari.

Valvonta-asiassa LSAVI/18704/2023 saadussa selvityksessä todetaan, että seurantatulosten mukaan erikoissairaanhoidon potilaspaikoista perustason vuodeosastoille jonottavien määrä on pysynyt n. 80–100 potilaassa alkuvuoden 2025. Määrä vastaa 12–16 % erikoissairaanhoidon tämänhetkisistä vuodeosastopaikoista. Edelleen selvityksen mukaan Varhassa vuodeosastojen mitoitus- ja optimointityö on parhaillaan käynnissä ja nyt ilmoitetut kapasiteettimäärät ovat muutoksessa. Selvityksen mukaan on jo tulkittavissa, että osa erikoissairaanhoidon vuodeosastoista voidaan muuttaa perustason vuodeosastoiksi. Suunnittelutyö etenee ja suunnitelma mahdollisista muutoksista tultaneen saamaan valmiiksi kesäkuussa 2025. Selvityksen mukaan tavoitetila Varhalla on, että erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla ei jatkossa jonoteta jatkohoitopaikkaa. Selvityksen mukaan perustason vuodeosastopaikkoja (yleislääketiede, geriatria, ja palliatiivinen hoito) on käytössä yhteensä 676: yleislääketiede 422, geriatria 178, palliatiivinen hoito 76. Selvityksen mukaan fyysiset tilat mahdollistaisivat 726 hoitopaikkaa, mutta henkilökunta ei riitä kaikkien osastopaikkojen pitämiseen toiminnassa. Edelleen selvityksen mukaan perustason vuodeosastoilla jatkohoitopaikkaa ikääntyneiden palveluihin on odottanut reilu 100 potilasta.

Aluehallintovirasto on arvioinut, että Varhassa jatkohoitopaikkaa odottavista potilaista kriittisin tilanne on Tyks Akuutissa jatkohoitopaikkaa odottavilla potilailla, koska päivystysyksikköä ei ole suunniteltu eikä resursoitu vuodeosastohoitoa tarvitsevia potilaita varten. Aluehallintovirasto on 28.5.2025 ottanut vireille uuden valvonta-asian LSAVI/9195/2025 koskien Tyks Akuutin potilaiden pääsyä jatkohoitoon tilanteessa, jossa

potilaalla ei ole enää päivystyksellistä tutkimustarvetta ja potilas odottaa siirtoa sairaalahoitoon.

Aluehallintovirastojen toiminta on päättynyt 31.12.2025. Lupa- ja valvontavirasto vastaa 1.1.2026 alkaen valtakunnallisesti muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon ohjauksesta ja valvonnasta. Asian käsittelytunnus Lupa- ja valvontavirastossa on LVV-S/11231/2026.

Ratkaisu

Lupa- ja valvontavirasto määrää Varsinais-Suomen hyvinvointialueen 31.8.2026 mennessä huolehtimaan siitä, että päivystyshoidon tarpeen päätyttyä Tyks Akuutin toimipisteissä terveydenhuollon jatkohoitopalveluja tarvitsevat potilaat pääsevät viivytyksettä siirtymään jatkohoitoon.

Lupa- ja valvontavirasto pyytää Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta toimittamaan 15.9.2026 mennessä selvityksen siitä, että potilaiden terveydenhuollon jatkohoitopalveluita on saatavilla asianmukaisesti ja viivytyksettä Tyks Akuutin toimipisteissä jatkohoittoa odottaville potilaille.

Selvitykset

Lupa- ja valvontaviraston käytettävissä ovat olleet seuraavat selvitykset:

- Varhan vs. hyvinvointialuejohtaja Antti Parpon 8.10.2025 päivätty selvitys, jonka liitteenä ovat
 - o Tyks Akuutin osastonhoitaja Mira Inkisen, ylihoitaja Anne Hedmanin ja vs. ylilääkäri, vastuualuejohtaja Sergey Sadovin 1.10.2025 päivätty vastaus
 - o Tyks Akuutin viikkotason seurantatiedot ajalta 1.7.–12.9.2025

Kuuleminen

Varhan hyvinvointialuejohtaja Tarmo Martikainen ja vt. johtajaylilääkäri Jutta Peltoniemi ovat antaneet valvonta-asiaan 19.12.2025 päivätyn selityksen.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Asiassa sovellettava lainsäädäntö on tämän päätöksen liitteenä.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Jatkohoitoon pääsy ja jonottamisen tilanne Tyks Akuutissa

Varhan vs. hyvinvointialuejohtaja Antti Parpon 8.10.2025 selvityksen perusteella Tyks Akuutin eri toimipisteissä yli 12 tuntia ja yli 24 tuntia vuodeosastopaikkaa odottaneiden potilaiden lukumäärät ja osuudet kaikista potilaista eivät olleet seuranta-aikana 1.7.–12.9.2025 merkittävästi vähentyneet, vaikka ehkä hienoista paranemista oli havaittavissa. Toteutetun seurannan aikana pitkään odottaneita potilaita oli edelleen liikaa, eivätkä suuren jonottajien määrän aiheuttamat haitat sekä Tyks Akuutin sujuvalle toiminnalle että potilasturvallisuuden varmistamiselle ole korjaantuneet edellisen annetun selvityksen jälkeen.

Aiemmissa selvityksissä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi päivystyksen kuormitushuippuina on Parpon mukaan otettu käyttöön systemaattinen toimintamalli, jossa yle-potilaita (*yleislääketieteen potilaita*) ohjataan väliaikaisesti Tyksin erikoisalojen vuodeosastoille, ns. ”väärille erikoisaloille” tietyin kriteerein silloin, kun yleislääketieteen vuodeosastojen ylipaikat on jo otettu käyttöön. Tämä on kuitenkin tehty siten, ettei erikoisalojen perustehtävä vaarannu. Lisäksi muutoksena aiempaan on Parpon mukaan myös se, että hoitajien rekrytointitilanne on parantunut.

Parpon mukaan jonotuksen juurisyy on yle-osastoille kertynyt ikääntyneiden palveluihin jonottavien suuri määrä, ja tästä syystä johtuva liian vähäinen vuodeosastojen paikkamäärä sairaanhoidollisia palveluita tarvitseville. Parpon mukaan yle-osastoilla ikääntyneiden palveluihin jonottavien potilaiden määrä ei ole edellisen selvityksen jälkeen vähentynyt, vaan ennemminkin hieman lisääntynyt. Parpo toteaa selvityksessään, että ikääntyneiden palveluihin ei ole toistaiseksi tehty sellaisia muutoksia, jotka olisivat näkyneet tilanteen korjaantumisenä Tyks Akuutissa.

Parpon selvityksen mukaan Tyks Akuutissa vuodeosastohoitoa odottavien potilaiden jatkohoidon järjestämistä varten ei ole harkittu eikä toteutettu muutoksia erikoissairaanhoidon elektiiviseen toimintaan. Erikoisalat on haluttu säilyttää toimintakykyisinä erikoisalojen jonotilanteen purkamisen ja tähän liittyvien lakisääteisten velvoitteiden turvaamiseksi sekä potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Tyks Akuutin osastonhoitaja Mari Inkisen, ylihoitaja Anne Hedmanin ja vs. ylilääkäri, vastualuejohtaja Sergey Sadovin 1.10.2025 selvityksen mukaan Tyks Akuutin Turun päivystyksessä on toiminut kesästä 2025 lähtien erillinen hoivatiimi, jonka perustehtävä on avustaa sekä perushoidossa että ruokailuissa. Hoivatiimin toimintaa jatketaan toistaiseksi vuoden 2025 loppuun. Selvityksen mukaan Tyks Akuutissa on toimintaohje ”Päivärytmi, lähihoitaja avustavat tehtävät (hoivatiimi)”, jossa on kuvattu hoivatiimin tehtäviä eri työvuoroissa. Selvityksen mukaan pääasiallinen työaika kuluu ruokien valmisteluun, potilaiden asennon valmistamiseen ruokailuun, ruoan jakamiseen/syöttämiseen, asennon korjaamiseen takaisin sekä astioiden pois viemiseen muun perushoidon jäädessä vähemmälle. Selvityksen mukaan lääkehoidossa farmaseuttien rooli on tärkeä, koska he pyydettyäessä tarkastavat pidempiä ja haastavampia lääkelistoja sekä jakavat listalla olevat

lääkkeet. Lääkehoidon toteutuksen vastuu on potilaan omahoitajalla. Selvityksen mukaan Turun päivystyksessä säännöllisen lääkehoidon toteuttaminen on haastavaa mm. eri potilastietojärjestelmien ja jatkuvien keskeytysten vuoksi.

Inkisen, Hedmanin ja Sadovin selvityksen perusteella päivystyksessä jatkohoitoa odottavien potilaiden toimintakykyä ei ole mahdollista ylläpitää, koska resurssit eivät riitä, ja hoivatiimi keskittyy perushoidon toteuttamiseen. Potilaat odottavat jatkohoitopaikkaa vuoteessa, ja voinnin mukaan heidät avustetaan ruokailemaan istualtaan. Vessaan avustetaan kävellen, jos potilaan vointi sen sallii. Edelleen selvityksen mukaan osassa päivystyksen sängyistä on patja, joka on tarkoitettu matalan ja keskinkertaisen painehaavariskin potilaille. Kyseinen patja puuttuu kuitenkin vielä noin 90 sängystä. Sängyt ovat kapeita, ja asentohoidon kokonaisvaltainen huomiointi on haasteellista. Vuodeosastolle tarkoitettuja sairaalasänkyjä on saatavilla jonkin verran, mutta niiden saatavuus vaihtelee. Edelleen selvityksen mukaan päivystyksessä vuorokausirytmien huomioimista ei juuri tapahdu tai sitä ei pystytäkään toteuttamaan. Uusia potilaita tulee läpi yön ja kiirettä sekä hälinää on jokaisessa hoitoyksikössä. Tämä jo osaltaan aiheuttaa sekavuutta jatkohoitopaikkaa odottavissa.

Hyvinvointialuejohtaja Tarmo Martikaisen ja vt. johtajaylilääkäri Jutta Peltoniemen 19.12.2025 selityksen mukaan syy Tyks Akuutin ruuhkautumiselle jatkohoitoa odottavista potilaista on selvillä, ja sen perusteella Varhassa on suunniteltu toimenpiteet asian korjaamiseksi. Päivystyksen tilanne on ollut kuormittunut erityisesti iäkkäiden potilaiden osalta, koska he eivät ole päässeet siirtymään päivystyksestä yleislääketieteeseen ja geriatrian vuodeosastoille riittävän nopeasti. Sen sijaan erikoissairaanhoidon vuodeosastoille pääsee päivystyksestä pääsääntöisesti 24 tunnin aikana.

Selvityksen mukaan vuoden 2025 seurannan aikana 12–24 tuntia kestäneiden potilaskäyntien määrä Tyks Akuutin Turun päivystyksessä on noususuuntainen ja samaan aikaan yli 24 tuntia kestäneiden käyntien määrä on laskusuuntainen, mikä on toivottu suuntaus. Tammi-marraskuussa vuonna 2025 päivystyskäynneistä 3,35 % on kestänyt yli 24 tuntia. Kaikista päivystyskäynneistä 8,9 % on 12–23 tunnin mittaisia. Osa 12–23 tunnin kestoista päivystyskäynneistä on hoidollisia, eli niitä ei kaikkia voida vähentää.

Ikääntyneiden potilaiden kohdalla tavoitteena on selvityksen mukaan saada päivystyksessä oloaika lyhennettyä niin, että yli 12 tunnin hoitajaksoja päivystyksessä vähenevät merkittävästi, ja yli 24 tunnin hoitajaksoja ei olisi iäkkäillä potilailla lainkaan. Iäkkäiden potilaiden kohdalla näitä voidaan selvityksen mukaan pitää lääketieteellisesti perusteltuina tavoiteaikoina.

Korjaavat toimenpiteet ikääntyneiden palveluissa

Martikaisen ja Peltoniemen selvityksen mukaan Varhassa on laadittu ikääntyneiden palvelupolkua poikkihallinnollisesti vuoden 2025 aikana, koska sujuva iäkkäiden asiakkaiden/potilaiden hoito- ja palvelupolku turvaa parhaiten potilaiden sairaalahoitoon pääsyn Tyks Akuutista. Ikääntyneiden asiakkaiden määrän kasvun ja siitä aiheutuneen hoidon ja palvelun tarpeen kasvun vuoksi Varhan vuoden 2026 talousarvioon on hyväksytty

useita panostuksia kyseessä olevaan asiakokonaisuuteen liittyen. Tämän tarkoituksena on varmistaa, että päivystyksestä pääsisi jatkossa viivytystä jatkohoitoon potilaan tarpeiden mukaiseen hoitopaikkaan.

Selityksen mukaan yhteisöllistä asumista on lisätty, ja pitkäaikaisen yhteisöllisen asumisen asiakasmäärä on kasvanut 43 % tammikuusta 2025 eli 175 asiakkaalla. Edelleen selityksen mukaan pitkäaikaisasiakkaiden määrä on kasvanut ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja laitospalvelussa. Selityksen perusteella Varha on supistanut omaa tuotantoaan, mutta vastaavasti kasvattanut palveluiden ostoa. Selityksen mukaan ostopalvelua on ostettu sekä ostopalveluista vapautuneille paikoille että omasta tuotannosta ostopalveluun siirtyneelle tuotannolle, mutta edellä mainittujen lisäksi on tehty myös ns. lisäostoja. Näitä lisäostoja on tehty vuoden 2025 aikana 98 asiakkaalle, mikä tarkoittaa noin 6,3 miljoonan euron lisäkustannusta vuodessa. Selityksen mukaan Varha on kasvattanut ikääntyneiden asumispalveluiden ostoa niin voimakkaasti, että osassa alueita ei ole enää tyhjiä ostopalvelupaikkoja. Edelleen selityksen mukaan kuntouttavissa arviointiyksiköissä ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkaa odottavia asiakkaita on siirretty kuntouttaviin lyhytaikaishoidon yksiköihin, jotta sairaaloissa olevia kuntouttavaa arviointiyksikköpaikkaa tai palvelutarpeen arviointia odottavia asiakkaita voidaan siirtää kuntouttaviin arviointiyksiköihin.

Ikääntyneiden palveluiden tulosalueella on selityksen mukaan lisätty kuntouttavaa arviointitoimintaa kotona ja arviointiyksiköissä. Vuoden 2025 aikana on saatu kasvatettua kuntouttavien arviointiyksiköiden asiakaspaikkamäärää 116:sta 188:een, ja kuntouttavaa arviointitoimintaa kotona on saatavilla koko Varhan alueella.

Kotihoidon toimenpiteinä vuonna 2025 selityksessä mainitaan mm. syksyn aikana kehitetty kaatumisen ehkäisyn toimintamalli, jonka koulutus henkilöstölle käynnistyy tammikuussa 2026. Mallin päätavoitteena on vähentää iäkkäiden kaatumisia ja niistä johtuvia vammoja sekä niihin liittyvää kärsimystä ja kustannuksia. Malli tehostaa riskihenkilöiden tunnistamista ja ohjaa heidät oikea-aikaiseen ennaltaehkäisevään apuun ja tukeen. Edelleen selityksen mukaan Turun alueella toimii päivystävä sairaanhoitaja, joka on kotihoidon henkilökunnan tavoitettavissa joka ilta, ja jota hoitajat voivat konsultoida asiakkaan hoidollisista huolista. Tarvittaessa sairaanhoitaja tekee kotikäynnin tilanteen selvittämiseksi. Päivystävän sairaanhoitajan mallia suunnitellaan laajennettavan koko Varhan alueelle vuonna 2026.

Selityksessä mainitaan kotihoidon toimenpiteenä myös mm. lääkäriyhteistyön vahvistaminen virka-aikaan avoterveydenhuollon lääkäreiden kanssa. Iltaisin ja viikonloppuisin kotihoidon työntekijät voivat kysyä neuvoa lääkäriltä Tyks Akuutin sote-koordinaatiokeskuksen kautta. Jos asiakkaalla on sairaanhoidollinen ongelma, sairaanhoitaja voi tarvittaessa tulla kotiin hoitamaan sen, jolloin asiakas ei joudu lähtemään päivystykseen.

Martikaisen ja Peltoniemen selityksen mukaan Varhan ikääntyneiden palveluiden henkilöstötilanne on pääsääntöisesti hyvä. Varhan omien ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköiden asukaspaikat ovat täysimääräisesti käytössä, pois lukien

Korppoon ja Nauvon asumisyksiköt, joiden osalta tilanne on kuluvana vuonna parantunut. Ikääntyneiden palveluissa on vuoden 2025 aikana kehitetty lisäksi muuta ikääntyneille suunnattua kuntouttavaa toimintaa, kuten kuntouttavaa päivätoimintaa, jolla tuetaan ikääntyneen kotona asumista.

Ikääntyneiden palveluille on selityksen perusteella varattu vuoden 2026 talousarviossa mm. lisäpanostus yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen lisäostoille. Sairaalan jononpurkuun on varattu lisäpanostus 50:n sairaalassa odottavan asiakkaan sijoittamiseksi ympärivuorokautisen palveluasumisen ostopalveluihin. Edelleen talousarviossa on varattu lisäpanostus kuntouttavan arviointitoiminnan laajentamiselle. Selityksen perusteella mm. Loimaalle avataan kuntouttava arviointiyksikkö vuonna 2026. Selityksessä kuvataan myös ikääntyneiden palveluketjua ja palvelurakenteen keventämistä koskevan strategisen hankkeen osahankkeita, kuten mm. kuntouttavien arviointiyksiköiden paikkamäärän lisäys, kotona asumisen tukemisen kehittäminen ja vahvistaminen sekä asiakkaiden asumispalveluihin ohjautumisen prosessin tehostaminen.

Korjaavat toimenpiteet Tyks-sairaalapalveluissa

Tyks-sairaalapalveluiden tulosalueella on hyvinvointialuejohtaja Martikaisen ja vt. johtajaylilääkäri Peltoniemen selityksen mukaan vuoden 2025 aikana tehostettu kuntouttavaa toimintaa ja työtettä yleislääketieteen vastuualueen vuodeosastoilla. Yleislääketieteen palvelualueen vuodeosastojen paikkamäärää on saatu tavoitteen mukaisesti lisättyä kohentuneen henkilöstötilanteen myötä. Yleislääketieteen vuodeosastoilla oli potilaspaikkoja käytettävissä alkuvuonna 2025 yhteensä 597, ja tällä hetkellä (19.12.2025) potilaspaikkoja on käytettävissä 685. Aivan kaikki potilaspaikat eivät selityksen mukaan ole edelleenkaan käytössä, mutta merkittävää parantumista on tapahtunut. Lääkäritilanne ei ole aktiivisista rekrytointiyrityksistä ja uusista avauksista (mm. kiertävät varalääkärit) huolimatta kohentunut riittävästi. Selityksen mukaan esimerkiksi Kemiönsaarella ja Laitilassa on vuodeosastolle hankittu lääkäripalvelut ostopalveluna. Paikkojen vähentämisen sijaan puutetta henkilöstöressurssissa on pyritty hallitsemaan sijoittamalla potilaita hoidon tarve huomioiden ja ottamalla käyttöön toimintaohje henkilöstövajetilanteissa pärjäämisen tueksi. Selityksen mukaan erikoissairaanhoidosta perustason vuodeosastoille jonottavien potilaiden määrä on alkuvuoteen verrattuna laskusuuntainen, mutta perustason vuodeosastoilta ikääntyneiden palveluihin odottavien potilaiden määrä on pysynyt oleellisesti ennallaan.

Edelleen selityksen mukaan kotisairaalan toimintaa on Varhan laajuisesti yhtenäistetty ja kotisairaalahoitoon soveltuvien potilaiden ohjautumisen ohjeita on tarkennettu.

Päivystyksen tilannetta helpottamaan on selityksen mukaan otettu käyttöön sekä erikoissairaanhoidoa että perustason vuodeosastoja koskeva ohjeistus kuormitustilanteiden varalle, ja seurannassa on havaittu, että ruuhkatilanteita on ollut loppuvuonna vähemmän kuin alkuvuodesta 2025. Selityksen perusteella liikkuvan päivystyksen toiminta-alueetta laajennettiin 29.9.2025 Turun alueella ja 17.11.2025 Saloon, mutta liikkuvan päivystyksen tehtävämäärät ovat vielä pieniä eikä merkittävää vaikutusta päivystyksen potilasmääriin ole vielä ollut. Selityksen mukaan päivystyksessä työskentelee

edelleen hoivatiimi, joka huolehtii potilaiden perushoidosta, kuten ruokailusta päivystyksessä oloajan, ja toiminta jatkuu myös vuonna 2026. Edelleen selityksen mukaan Tyks Akuutin Turun päivystyksessä toimivan akuuttigeriatrian tiimin toiminta on saatu vakiintumaan arkisin klo 8–20 väliselle ajalle, ja toiminnan kehittäminen jatkuu.

Vuoden 2026 talousarvioon hyväksyttyinä panostuksina selityksessä mainitaan mm. uuden geriatrisen osaston avaaminen Tyks Mäntymäen sairaalaan 1.5.2026, henkilöstöresurssin lisäys Tyks Yleislääketieteen suljettujen sairaansijojen avaamiseen, kotisairaalan toiminnan laajentaminen, Tyks Akuutin akuuttigeriatrian tiimin vahvistaminen sekä panostus geriatrian konsultaatiokeskukselle. Selityksen perusteella mm. perustason vuodeosastojen hoitojaksoja tehostetaan ja erikoissairaanhoidon osastokapasiteetti mitoitetaan vastaamaan erikoisalakohtaista tarvetta.

Selityksen mukaan sote-koordinaatiokeskuksen toiminnan (Hätäkeskuksen välittämien kiireettömien tehtävien seulonta, konsultaatiopalvelu, liikkuva päivystys) laajeneminen on edennyt hankesuunnitelman mukaisesti. Tarkoitus on vähentää epätarkoituksenmukaista ensihoidon ja päivystyksen käyttöä ja vuodeosastoilla toteutuneita hoitopäiviä. Tammikuussa 2026 sote-koordinaatiokeskuksen toiminta kattaa Varhan koko alueen oman toiminnan osalta. Tavoitteena on vuoden 2026 aikana laajentaa toimintaa yksityissektorin asumispalveluihin ja saada vuoteen 2027 mennessä toiminta ympärivuorokautiseksi nykyisen klo 7–21 sijaan.

Korjaavat toimenpiteet sote-palveluissa

Sote-palveluiden tulosalueen toiminnan kannalta keskeisiä ikääntyneiden palveluketjuun liittyviä palveluita ovat selityksen mukaan sote-keskusten normaali avoterveydenhuollon lääkäri- ja hoitajavastaanotto toiminta, ikäneuvolapalvelu, toimintakykyä tukeva lääkinnällinen kuntoutus sekä muistidiagnostiikka ja muistikoordinaattoritoiminta. Selityksen perusteella sote-keskuksissa ja sote-asemilla on virka-aikaan kiirevastaanottoa, jonka yhteydessä hoidetaan myös ensihoidon ambulanssilla tuomia iäkkäitä potilaita, jos heillä ei ole tarvetta erikoissairaanhoidon päivystykselliselle hoidolle. Toimintamalli perustuu ensihoidon hoidon porrastuksen ohjeistukseen. Lisäksi keskeisessä asemassa ovat sote-keskusten tarjoamat lääkäripalvelut ikääntyneiden kuntouttaviin palveluihin ja asumispalveluihin. Selityksen mukaan tätä ikääntyneiden palveluketjuun kuuluvaa kokonaisuutta on vahvistettu ja sujuvoitettu vuoden 2025 aikana yhdessä ikääntyneiden palvelujen tulosalueen sekä Tyks-sairaalapalvelujen tulosalueen kanssa, jotta akuuttien palvelujen tarve vähenisi ja jotta erityisesti ikääntyneen väestön toimintakykyä kyetään tukemaan.

Selityksessä kuvataan vuoden 2026 talousarviossa hyväksyttyjä lisäpanostuksia sote-palveluiden tulosalueelle, kuten mm. palkataan kolme lääkäriä ikääntyneiden palveluiden arviointiyksiköiden tueksi lääketieteellisen arviointiprosessin parantamiseksi. Lisäksi palkataan kolme geriatrista matalan kynnyksen muistikeskustoimintaan, panostaen muistihäiriöiden diagnostiikkaan, hoitoon ja seurantaan sekä vähentäen tukipalveluiden ja ympärivuorokautisen hoidon tarvetta. Edelleen selityksen perusteella avoterveydenhuollon hoitoon pääsyä ja hoidon jatkuvuutta parannetaan lääkärinvirkoja lisäämällä, jotta

esimerkiksi Tyks Akuutin päivystykseen ei muodostu epätarkoituksenmukaista palvelun käyttöä.

Hyvinvointialueen arvio korjaavien toimenpiteiden riittävydestä

Hyvinvointialuejohtaja Martikainen ja vt. johtajaylilääkäri Peltoniemi toteavat yhteenvetonaan, että Tyks Akuutin jatkohoitopaikkojen puutteeseen on suhtauduttu vakavasti. Tilanteen korjaamiseksi on esitetty useita taloudellisia panostuksia, jotka aluevaltuusto on hyväksynyt talousarviossaan (3.12.2025). Osa muutoksista on mahdollista saada jo kevään aikana toteutukseen ja osa saadaan toteutukseen vuoden 2026 loppuun mennessä. Selityksen mukaan Varha tiedostaa, että päivystyksen hankala tilanne ja asiaan liittyvä valvonta ovat jo olleet pitkäaikaisia ja tästä syystä on kuvattu lukuisia toimenpiteitä sekä sosiaali- että terveydenhuollon puolelle. Asia ei Varhan käsityksen mukaan ratkea yksin terveydenhuollon toimin. Martikainen ja Peltoniemi toteavat tilanteen korjaamiseksi tehtyjen panostusten olevan taloudellisesti hyvin merkittäviä. Selityksen mukaan Varhassa uskotaan, että kuvatut toimenpiteet saadaan täysimääräisinä käyttöön vuoden 2026 aikana. Toimenpiteiden yhteisvaikutuksena Tyks Akuutin Turun päivystyksen tilanteen pitäisi selityksen mukaan korjautua lainmukaiselle tasolle viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä. Edelleen selityksen mukaan mittarina päivystyksen tilanteen seurannalle on päivystyskäynnin pituus, ja tavoitteena on, että vuoden 2026 loppuun mennessä Tyks Akuutissa ei enää ole yli 24 tunnin hoitojaksoja ja että myös 12–23 tunnin mittaiset päivystyskäynnit ovat vähentyneet merkittävästi.

Lupa- ja valvontaviraston arvio ja johtopäätökset

Lupa- ja valvontavirasto toteaa asiassa saadun selvityksen ja selityksen perusteella, että Varha on ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin Tyks Akuutin jatkohoitopaikkaongelman ratkaisemiseksi. Näitä ovat mm. asiakaspaikkamäärien lisääminen kuntoutuksissa arviointiyksiköissä vuonna 2025 ja 2026, ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen lisähankinta vuonna 2025 ja 2026, uuden vuodeosaston perustaminen Tyks Mäntymäen sairaalaan Turussa 1.5.2026 alkaen ja yleislääketieteen vuodeosastojen aiemmin suljettujen sairausosastojen avaaminen vuonna 2026. Lisäksi selvityksessä ja selityksessä kerrotaan lisäpanostuksista mm. avoterveydenhuollon lääkäripalveluihin, liikkuvaan päivystykseen ja kotihoidon palveluihin, jotta tarve hakeutua päivystykseen vähenisi.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että monilta osin korjaavat toimenpiteet ovat toteutumassa vasta myöhemmin vuonna 2026. Varhan oman arvion mukaan Tyks Akuutin Turun päivystyksen tilanteen pitäisi korjautua lainmukaiselle tasolle viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä. Koska potilaat joutuvat ajankohtaisesti edelleen odottamaan jatkohoitopaikkaa päivystyksessä, jossa ei ole tiloja eikä resursseja vuodeosastohoitoa tarvitsevia potilaita varten, Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Varhan toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan EOAK/4964/2021 todennut, että jopa useiden vuorokausien pituiset odotusajat ovat vastoin sitä, mitä potilaslain 3 §:ssä säädetään laadultaan hyvästä terveyden- ja sairaanhoidosta ja mitä hallintolain 7 §:ssä

säädetään palveluperiaatteesta. Ratkaisussaan eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnittää erityisesti huomiota päivystyksessä asioivien iäkkäiden henkilöiden tilanteeseen. Päivystysasetuksen esittelymuistion mukaan iäkkään henkilön nopea tutkimus ja hoito ja viiveetön pääsy jatkohoitopaikkaan ovat ensiarvoisen tärkeitä sekä iäkkään henkilön toipumisen ja toimintakykyiseksi kuntoutumisen että päivystystoiminnan sujuvuuden takaamiseksi.

Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan hyvää hoitoa ei ole, jos päivystykseen hakeutuneella potilaalla on päivystyshoidon päätyttyä todettu jatkohoidon tarve sairaalassa, mutta todetun tarpeen mukaiseen palveluun pääsee vasta vuorokausien viiveellä. Saadun Tyks Akuutin selvityksen perusteella päivystyksessä osastopaikkaa odottavien toimintakykyä ei voida ylläpitää, säännöllisen lääkehoidon toteuttaminen Turun päivystyksessä on haastavaa, eivätkä sairaalasankyjen ja vuorokausirytmien puuttuminen tue hyvää hoitoa. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että potilaslain mukaan potilaalla on oikeus hyvään hoitoon ja kohteluun. Potilaan hoito on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja hänen yksityisyyttään kunnioitetaan. Lupa- ja valvontavirasto toteaa edelleen, että sen lisäksi, että tilanne on epäasianmukainen päivystyksessä vuodeosastopaikkaa odottavien kannalta, päivystyksen muu toiminta voi häiriintyä ja potilasturvallisuus vaarantua, kun osastopaikkaa odottavat kuormittavat päivystystä. Lupa- ja valvontavirasto viittaa lisäksi päivystysasetukseen ja toteaa, että päivystystoiminnan suunnittelussa on otettava huomioon normaaliolojen häiriötilanteet, ruuhkatilanteet ja järjestämislain 50 §:ssä tarkoitettu valmiussuunnitelma.

Lupa- ja valvontaviraston arvion mukaan Varha ei ole riittävästi huolehtinut siitä, että jatkohoitoon pääsyn ongelma Tyks Akuutissa vähenee ja poistuu. Lupa- ja valvontavirasto toteaa edelleen, että järjestämislain 8 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että Varhan on järjestettävä toimintansa siten, että päivystyshoidon tarpeen päätyttyä potilaat saavat tarvitsemansa jatkohoitopalvelun oikea-aikaisesti, jotta potilaiden kuntouttava hoito voidaan aloittaa ja toimintakykyä voidaan pitää yllä. Samalla Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että Varhan on huolehdittava päivystyksen toimintaedellytyksistä kiireellisen hoidon antamiseksi myös päivystyksen ruuhkatilanteissa.

Saadun selityksen mukaan erikoissairaanhoidosta perustason vuodeosastoille jonottavien potilaiden määrä on alkuvuoteen verrattuna laskusuuntainen, mutta perustason vuodeosastoilta ikääntyneiden palveluihin odottavien potilaiden määrä on pysynyt oleellisesti ennallaan. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että ratkaisussaan EOAK/4553/2024

(17.1.2025) koskien ympärivuorokautisen palveluasumisen järjestämistä ikääntyneille Varhassa eduskunnan apulaisoikeusasiamies on korostanut, että Varha on vastuussa siitä, että jokaiselle turvataan välttämätön huolenpito ja hänen tarvettaan vastaavat riittävät sosiaalipalvelut. Ratkaisussa todetaan, että iäkkäillä henkilöillä on ollut oikeus saada heille myönnettyt sosiaalipalvelut vanhuspalvelulaissa säädetyn mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä. Ratkaisun mukaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on toimittu virheellisesti ja lainvastaisesti, kun alueella olisi ollut käytettävissä palveluasumispaikkoja, mutta niitä ei annettu asiakkaille, koska selvityksen mukaan rahaa ei ollut kohdennettu riittävästi niiden hankkimiseen.

Em. ratkaisussaan apulaisoikeusasiamies toteaa edelleen, ettei hän ole laillisuusvalvonnassaan pitänyt hyväksyttävänä sitä, että vanhus joutuu asumaan terveydenhuollon yksikössä vain sen vuoksi, että hän odottaa palveluasumispaikkaa. Apulaisoikeusasiamies toteaa lisäksi muistuttaneensa laillisuusvalvonnassaan myös siitä, että vanhusta ei voida kotiuttaa terveydenhuollon yksiköstä, ellei ole varmistuttu siitä, että kotiuttaminen on turvallista, ja että vanhus saa kotona riittävän avun ja tuen.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että aikaisemmista valvontatoimista, kuten 12.3.2025 valvonta-asiassa LSAVI/18704/2023 Varhalle annetusta huomautuksesta huolimatta Tyks Akuutissa jatkohoitopaikkaa odottavien potilaiden tilanne ei ole korjaantunut. Lupa- ja valvontavirasto viittaa valvontalakiin ja toteaa, että jos sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä, tuottamisessa tai toteuttamisessa havaitaan asiakas- tai potilasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin tämän tai muun sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lain vastaista, valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Valvontalakia koskevan hallituksen esityksen HE 299/2022 vp perustelujen mukaan puutteiden korjaamiselle tulisi antaa kohtuullinen määräaika.

Lupa- ja valvontavirasto määrää Varsinais-Suomen hyvinvointialueen 31.8.2026 mennessä huolehtimaan siitä, että päivystyshoidon tarpeen päätyttyä Tyks Akuutin toimipisteissä terveydenhuollon jatkohoitopalveluja tarvitsevat potilaat pääsevät viivytyksettä siirtymään jatkohoitoon. Lupa- ja valvontaviraston arvion mukaan lievemmillä keinoilla ei voida riittävästi varmentua siitä, että asia korjataan oikea-aikaisesti. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyvinvointialuejohtaja Martikainen ja vt. johtajaylilääkäri Peltoniemi arvioivat selityksessään, että Tyks Akuutin Turun päivystyksen tilanteen pitäisi korjautua lainmukaiselle tasolle viimeistään vuoden 2026 loppuun mennessä. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan jatkohoitopaikkaa Tyks Akuutissa odottavien potilaiden asianmukaisen hoidon ja kohtelun sekä päivystyksen potilasturvallisuuden kannalta ei ole riittävää, jos tilanne korjaantuu vasta vuoden 2026 loppuun mennessä. Lupa- ja valvontavirasto katsoo Tyks Akuutissa jatkohoitopaikkaa pitkään odottamaan joutuvien potilaiden tilanteen olevan niin vakava, että asiaan on välttämätöntä saada korjaus jo aiemmin.

Lupa- ja valvontavirasto pyytää Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta toimittamaan 15.9.2026 mennessä selvityksen siitä, että potilaiden terveydenhuollon jatkohoitopalveluita on saatavilla asianmukaisesti ja viivytyksettä Tyks Akuutin toimipisteissä jatkohoittoa odottaville potilaille.

Muutoksenhaku

Tässä päätöksessä annettuun määräykseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti.

Muilta osin tähän päätökseen ei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 §:n 1 momentti huomioon ottaen voi hakea muutosta valittamalla.

Osallistujat

Asian käsittelyyn Lupa- ja valvontavirastossa ovat osallistuneet johtava juristi Pia Leikasto ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Nina Siro-Södergård.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Maria Raitakari, puh. 0295 254 000 (vaihde).

Ratkaistu: 26.03.2026
Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV)
Virka-asema: Yksikön päällikkö
Esittelijät:
Raitakari Maria (LVV), Aluehallintoylilääkäri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Liitteet

Sovelletut oikeusohjeet
Valitusosoitus

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihte: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

LIITE

Sovelletut oikeusohjeet

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n 2 momentin mukaan potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja hänen yksityisyyttään kunnioitetaan.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 8 §:n 1 momentin mukaan terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua.

Terveydenhuoltolain 24 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaiden sairaanhoitopalvelut. Saman pykälän 2 momentin mukaan sairaanhoito on toteutettava potilaan lääketieteellisen tai hammaslääketieteellisen tarpeen ja käytettävissä olevien yhtenäisten hoidon perusteiden mukaisesti. Hoito on toteutettava tarkoituksenmukaisella tavalla ja yhteistyöllä.

Terveydenhuoltolain 50 §:n 1 momentin mukaan kiireellinen sairaanhoito, mukaan lukien kiireellinen suun terveydenhuolto, mielenterveyden hoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan myös hoitoa, joka johtuu päihteiden käytöstä johtuvasta välittömästä vieroitushoidon tarpeesta. Saman pykälän 8 momentin mukaan päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät hoidon laadun, vaikuttavuuden ja potilasturvallisuuden edellyttämät voimavarat ja osaaminen.

Valtioneuvoston kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohteisista edellytyksistä antaman asetuksen (583/2017, päivystysasetus) 3 §:n 1 momentin mukaan kiireellistä hoitoa voidaan päivä- ja ilta-aikaan antaa terveydenhuoltolain 50 §:n 3–6 momentissa tarkoitettujen ympärivuorokautista päivystystä ylläpitävien yksiköiden lisäksi myös kiireetöntä hoitoa antavissa terveydenhuoltoja toteuttavissa toimintayksiköissä.

Päivystysasetuksen 7 §:n mukaan päivystysyksikön käytössä on oltava moniammatillinen henkilökunta, jolla on riittävä koulutus ja työkokemus ja joka tuntee alueen olosuhteet ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuden.

Päivystysasetuksen 9 §:n 1 momentin mukaan kiireellistä hoitoa antavassa yksikössä tulee olla riittävät edellytykset taudinmääritykseen sekä ohjeistus siitä, mihin potilas on tarvittaessa lähetettävä taudinmääritystä tai hoitoa varten sairauden niin vaatiessa.

Päivystysasetuksen 10 §:n 2 momentin mukaan päivystystoiminnan suunnittelussa on otettava huomioon normaaliolojen häiriötilanteet ja päivystyksen ruuhkatilanteet sekä

sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 50 §:ssä tarkoitettu valmiussuunnitelma.

Päivystysasetuksen 12 §:n 1 momentin mukaan päivystysyksikön vastaavan laillistetun lääkärin tai hammaslääkärin taikka hänen antamiensa ohjeiden mukaan muun laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön on ohjattava potilas hoidettavaksi joko päivystysyksikössä, toisessa terveydenhuollon toimintayksikössä tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Ohjauksessa on otettava huomioon päivystysyksikössä noudatettavat kiireellisyysluokat ja arvioitava potilaan yksilöllinen hoidon tarve ja riski sairauden pahenemisesta tai vamman vaikeutumisesta. Hoitoon ohjaus voi tapahtua myös puhelimitse tai muulla vastaavalla tavalla. Saman pykälän 2 momentin mukaan potilas on otettava hoidettavaksi päivystysyksikössä, jos hänen terveydentilansa ja toimintakykynsä sekä sairauden tai vamman ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen hoitoa ei voi kiireellisuuden vuoksi siirtää seuraavaan päivään tai viikonlopun yli tai jos kiireellisen hoidon toteutuminen muualla on epävarmaa.

Päivystysasetuksen 13 §:n 1 momentin mukaan päivystyksestä vastaavan laillistetun lääkärin tai hammaslääkärin tai hänen ohjeidensa mukaan muun laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön on huolehdittava potilaan tarpeen mukaisesta jatkohoidon tai muun hoidon suunnittelemisesta tilanteen vaatimalla tavalla perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa tai muutoin sovittavalla tavalla.

Päivystysasetuksen 14 §:n 2 momentin mukaan, osana päivystyksen kokonaisuutta on otettava huomioon potilaiden mahdollisesti tarvitsemat muut palvelut, jotka tukevat hoidon tavoitteiden toteutumista. Päivystysyksikön velvollisuudesta ilmoittaa hyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle iäkkään henkilön kotiuttamisesta ja tarvittavista jatkotoimenpiteistä säädetään ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (980/2012) 25 §:n 1 ja 2 momentissa. Kotiutuksen valmistelu on käynnistettävä viivytyksettä yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa sosiaalihuollosta vastaavan viranomaisen tai terveydenhuollon ammattihenkilön ja omaisten kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, järjestämislaki) 4 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Asiakkaan yksilöllisestä palvelutarpeesta ja hoidon tarpeen arvioinnista säädetään erikseen. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.

Järjestämislain 8 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Saman pykälän 2 momentin mukaan hyvinvointialueella on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa. Järjestämisvastuunsa

toteuttamiseksi hyvinvointialueella on oltava palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä hallinnollinen ja muu henkilöstö, hallinnassaan asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä muut tarvittavat toimintaedellytykset. Lisäksi hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto.

Järjestämislain 12 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialue voi tuottaa asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä niiden käyttöön liittyvää muuta tukea hankkimalla niitä yksityiseltä palveluntuottajalta sopimukseen perustuen, jos niiden hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta on tarpeen tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden: 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta; 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä; 3) tuottamistavan valinnasta; 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta; 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023, valvontalaki) 8 §:n mukaan palveluntuottajan toimitilojen, laitteiden, välineiden ja tietojärjestelmien on oltava toiminnalle riittävät ja asianmukaiset. Toimitilan ja toimintaympäristön on oltava terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan asiakkaalle tai potilaalle annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle tai tutkimukselle sopiva ja turvallinen. Toimitilojen on tuettava asiakkaiden ja potilaiden yleistä hyvinvointia ja sosiaalista vuorovaikutusta. Toimitilojen, toimintaympäristön ja laitteiden suunnittelussa ja käytössä on otettava huomioon esteettömyys sekä asiakkaiden ja potilaiden yksilölliset tarpeet ja yksityisyyden suoja.

Valvontalain 9 §:n 1 momentin mukaan palveluntuottajalla on oltava riittävästi toiminnan edellyttämää henkilöstöä. Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön määrän on oltava riittävä asiakkaiden ja potilaiden määrään sekä heidän hoidon, avun, tuen ja palvelujen tarpeeseen sekä siinä tapahtuviin muutoksiin nähden. Saman pykälän 2 momentin mukaan henkilöstöllä on oltava palveluntuottajan toiminnan edellyttämä, asianmukainen koulutus ja riittävä osaaminen ja ammattitaito ottaen huomioon tuotettavien palvelujen sisältö ja palveluja käyttävät asiakkaat ja potilaat.

Valvontalain 10 §:n 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun on oltava laadukasta, asiakaskeskeistä, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin.

Valvontalain 23 §:n mukaan palvelunjärjestäjän on varmistettava omavalvonnalla sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Palvelunjärjestäjän on valvottava toimintaansa siten, että sosiaali- ja terveydenhuolto on sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaista kuin asiakkaiden ja potilaiden tarve ja turvallisuus

Päätös

26.3.2026

LVV-S/11231/2026

Julkinen

edellyttävät. Palvelunjärjestäjän on otettava toiminnassaan huomioon, että sosiaalihuollon asiakkaiden ja potilaiden palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti. Palvelunjärjestäjän omavalvontaan kuuluu valvoa oman palvelutuotannon lisäksi eri palveluntuottajien kanssa tekemiensä sopimusten noudattamista sekä ohjata ja valvoa yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa. Palvelunjärjestäjän on varmistettava omien sekä hankkimiansa palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Palvelunjärjestäjän on seurattava myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen henkilöstön riittävyyttä sekä tilojen ja laitteiden turvallisuutta ja soveltuvuutta palvelujen toteuttamisessa.

Valvontalain 32 §:n 31.12.2025 asti voimassa olleen 2 momentin mukaan aluehallintovirasto valvoo toimialueellaan sosiaali- ja terveysten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta. Valvontalain 32 §:n 1.1.2026 alkaen voimassa olevan 2 momentin mukaan Lupa- ja valvontavirasto valvoo sosiaali- ja terveysten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta.

Valvontalain 33 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomainen ryhtyy tietoonsa tulleen valvonta-asian perusteella niihin toimenpiteisiin, joihin se asiakas- tai potilasturvallisuuden varmistamisen tai lain noudattamisen kannalta katsoo olevan aihetta.

Valvontalain 39 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaali- ja terveysten palvelujen järjestämisessä, tuottamisessa tai toteuttamisessa havaitaan asiakas- tai potilasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin tämän tai muun sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lain vastaista, valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.